

Εβδομαδιαίο Δελτίο Οικονομικών Εξελίξεων

Διεύθυνση Οικονομικών Μελετών

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

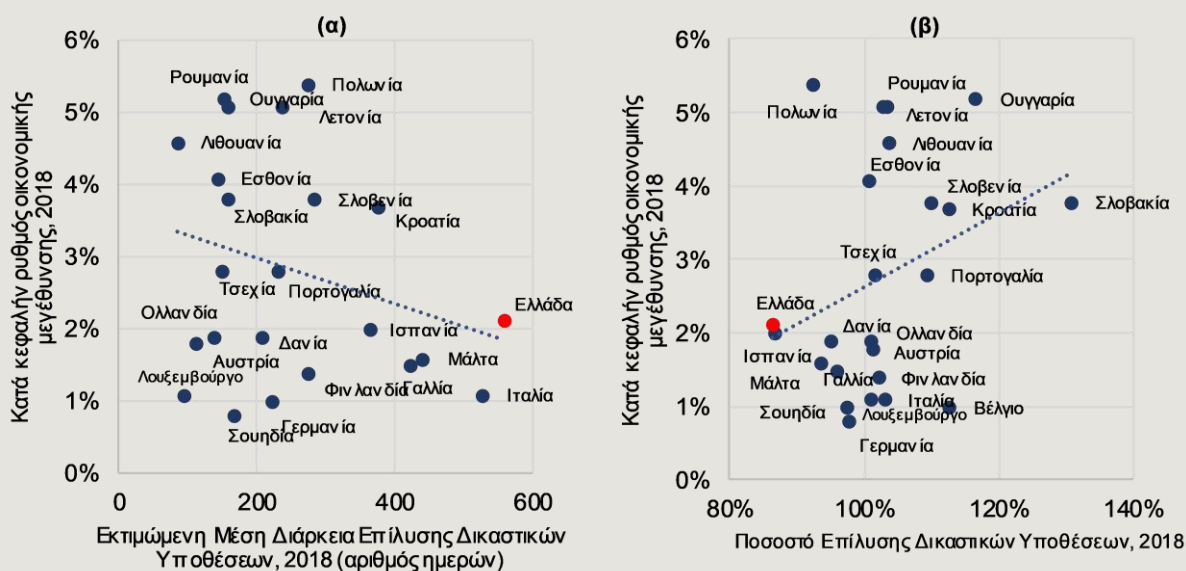
Επιτάχυνση της Επίλυσης Διαφορών, Προσέλκυση Επενδύσεων και Οικονομική Μεγέθυνση: Συγκριτική Ανάλυση και Προτάσεις Πολιτικής

Η άσκηση επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής από την Κυβέρνηση, κατά το τρέχον έτος, αναμένεται να αντισταθμίσει, εν μέρει, τις αρνητικές επιπτώσεις της πανδημικής κρίσης, αμβλύνοντας την πτώση της οικονομικής δραστηριότητας και θέτοντας τις βάσεις για ανάκαμψη από το επόμενο έτος. Σύμφωνα με το Προσχέδιο του Κρατικού Προϋπολογισμού 2021, το συνολικό ύψος των παρεμβάσεων με σκοπό τη στήριξη των επιχειρήσεων και των εργαζομένων, για την αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων της πανδημίας, αναμένεται να ανέλθει σε Ευρώ 24,2 δισ., για τα έτη 2020-2021. Επίσης, πρόσφατα, η Κυβέρνηση ανακοίνωσε επιπλέον μέτρα οικονομικής στήριξης των επαγγελματιών κλάδων που πλήττονται από τους νέους περιορισμούς στην οικονομική δραστηριότητα που θα ισχύσουν τον Νοέμβριο, ύψους Ευρώ 3,3 δισ., έως το τέλος του έτους.

Παράλληλα, ο Πρωθυπουργός, στο πλαίσιο της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης, τον Σεπτέμβριο, ανακοίνωσε ένα πρόγραμμα δώδεκα σημαντικών μεταρρυθμίσεων που αφορούν στη δημόσια διοίκηση και σε σημαντικούς θεσμικούς τομείς. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές αναμένεται να βελτιώσουν σημαντικά το επιχειρηματικό περιβάλλον, ελαττώνοντας το κόστος εισόδου νέων επιχειρήσεων στην αγορά, εξαλείφοντας περιττές και χρονοβόρες διαδικασίες και εκσυγχρονίζοντας τομείς της δημόσιας διοίκησης και της αγοράς που χαρακτηρίζονται από στρεβλώσεις. Οι θεσμικές μεταρρυθμίσεις, σε συνδυασμό με τα δημοσιονομικά μέτρα στήριξης της οικονομίας, αναμένεται να θέσουν τα θεμέλια για την επάνοδο της αναπτυξιακής δυναμικής της ελληνικής οικονομίας, ενισχύοντας τις μακροπρόθεσμες προοπτικές της. Το σχέδιο των μεταρρυθμίσεων περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τον εκσυγχρονισμό της αγοράς εργασίας, της δημόσιας

ΓΡΑΦΗΜΑ 1

Κατά Κεφαλήν Ρυθμός Οικονομικής Μεγέθυνσης, Εκτιμώμενη Μέση Διάρκεια και Ποσοστό Επίλυσης Δικαστικών Υποθέσεων, Αστικές και Εμπορικές Υποθέσεις (σε πρώτο βαθμό), 2018

Πηγή: The 2020 EU Justice Scoreboard, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Eurostat

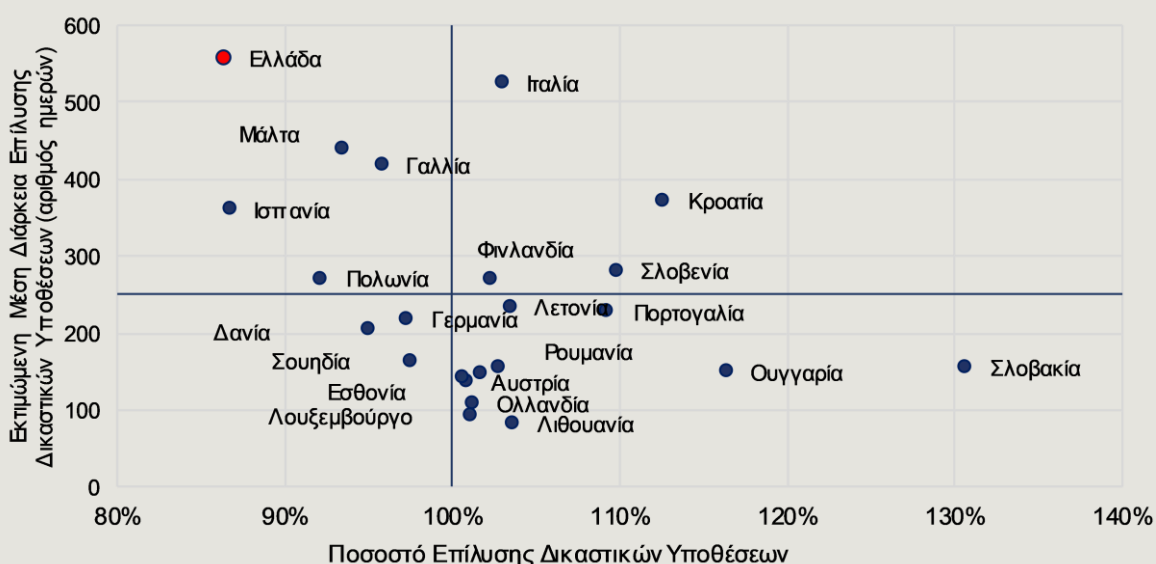
διοίκησης και του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ), την ενίσχυση του Εθνικού Συστήματος Υγείας και της επαγγελματικής εκπαίδευσης, την εισαγωγή ενός κεφαλοποιοτικού συστήματος στην επικουρική ασφάλιση, αλλά και την επιτάχυνση της απονομής της δικαιοσύνης και την ψηφιοποίηση των δικαστικών διαδικασιών.

Ειδικά ως προς το τελευταίο, οι μεταρρυθμίσεις που προτείνονται -σύμφωνα με την ομιλία του Πρωθυπουργού στη ΔΕΘ- αφορούν στην ταχύτερη απονομή της δικαιοσύνης, με έμφαση στην ψηφιοποίηση και αυτοματοποίηση των διαδικασιών, στην εισαγωγή του θεσμού της πιλοτικής δίκης και των επίκουρων βοηθών-δικαστών, καθώς και στην υιοθέτηση ενός νέου λειτουργικού πλαισίου για την Εθνική Σχολή Δικαστών. Στο παρόν Δελτίο, επιχειρούμε (α) να εξετάσουμε την αποδοτικότητα του συστήματος επίλυσης διαφορών, λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία που δημοσιεύθηκαν σε σχετική έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (“The 2020 EU Justice Scoreboard”, Ιούλιος 2020) και αναλύοντας τη σημασία της στην οικονομική μεγέθυνση της χώρας και (β) να παραθέσουμε χρήσιμες προτάσεις πολιτικής προς αυτήν την κατεύθυνση.

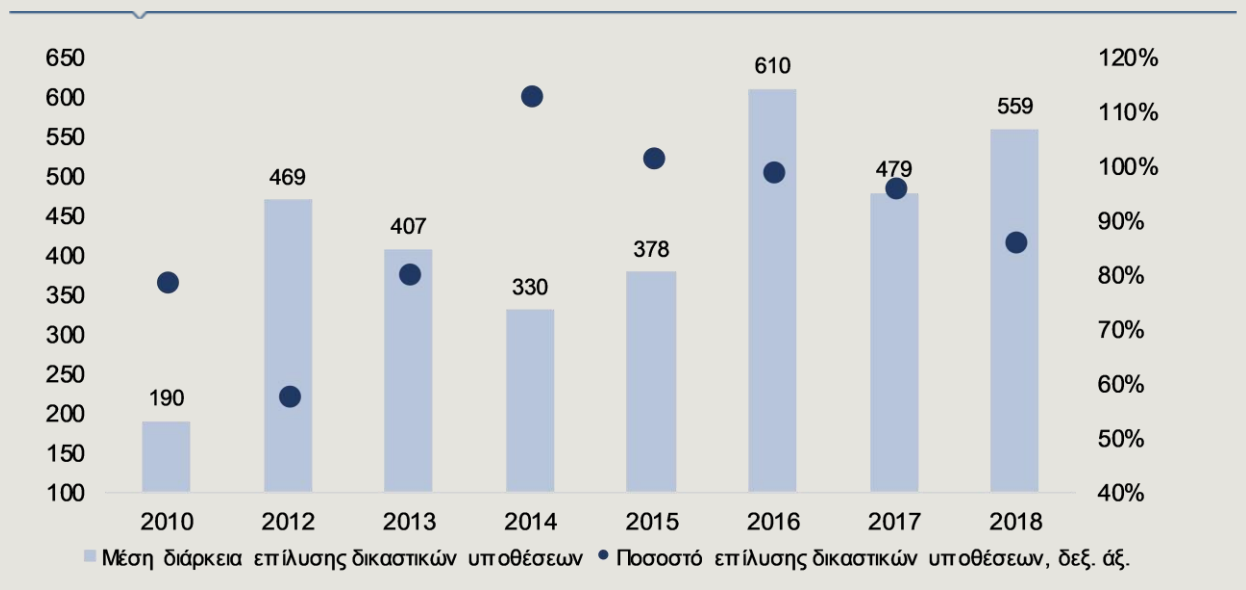
Οι διαφορές μεταξύ των χωρών ως προς το ρυθμό οικονομικής μεγέθυνσης οφείλονται τόσο σε οικονομικούς, όσο και σε θεσμικούς παράγοντες. Μεταξύ των θεσμικών παραγόντων που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην επίτευξη σχετικά υψηλών ρυθμών μεγέθυνσης είναι η επιτάχυνση της διαδικασίας λήψης δικαστικών αποφάσεων και η αύξηση του ποσοστού επίλυσης εκκρεμών υποθέσεων. Ένα αποδοτικότερο σύστημα επίλυσης διαφορών που χαρακτηρίζεται από ταχείες διαδικασίες ωθεί τους οικονομικούς παράγοντες να εκπληρώσουν τα επενδυτικά σχέδιά τους, χωρίς σημαντικές καθυστερήσεις και με μειωμένο κόστος, προστατεύοντας τα δικαιώματα ιδιοκτησίας και την εκτέλεση των συμβάσεων. Στα Γραφήματα 1α και 1β, αποτυπώνεται ο κατά κεφαλήν ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ-27), σε σύγκριση με:

- την **εκτιμώμενη μέση διάρκεια επίλυσης αστικών και εμπορικών υποθέσεων** (σε πρώτο βαθμό) για το 2018, η οποία υπολογίζεται ως ο λόγος του αριθμού των εκκρεμών υποθέσεων στο τέλος κάθε έτους, προς τον αριθμό των υποθέσεων που επιλύθηκαν εντός του έτους, εκφρασμένη σε αριθμό ημερών (ο λόγος πολλαπλασιάζεται με το 365) και
- το **ποσοστό επίλυσης των εκκρεμών δικαστικών υποθέσεων** (αστικών και εμπορικών) - το οποίο ορίζεται ως ο λόγος του αριθμού των υποθέσεων που έχουν επιλυθεί σε ένα έτος, προς τον αριθμό των νέων υποθέσεων τους έτους. Σημειώνεται ότι, ένα ποσοστό επίλυσης μικρότερο του 100% συνεπάγεται ότι τα δικαστήρια επιλύουν λιγότερες υποθέσεις από αυτές που δέχονται, με αποτέλεσμα την αύξηση των συσσωρευμένων εκκρεμών υποθέσεων για τα επόμενα έτη.

Στα Γραφήματα 1α και 1β, παρουσιάζεται η υψηλή συσχέτιση του ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης (σε όρους κατά κεφαλήν ΑΕΠ), με το ποσοστό επίλυσης αστικών και εμπορικών υποθέσεων (θετική συσχέτιση) και τη διάρκεια επίλυσης των εν λόγω δικαστικών υποθέσεων (αρνητική συσχέτιση), στις χώρες της ΕΕ-27. Επιπλέον, όπως αποτυπώνεται στο Γράφημα 2, η εκτιμώμενη μέση διάρκεια επίλυσης δικαστικών υποθέσεων στην Ελλάδα, για τις αστικές και εμπορικές υποθέσεις, είναι η υψηλότερη μεταξύ των επιλεγμένων χωρών για το 2018, ενώ το ποσοστό επίλυσης υποθέσεων παραμένει σε χαμηλά επίπεδα, κάτω από το όριο του 100.

ΓΡΑΦΗΜΑ 2
Εκτιμώμενη Μέση Διάρκεια και Ποσοστό Επίλυσης Δικαστικών Υποθέσεων (Αστικές και Εμπορικές Υποθέσεις πρώτου βαθμού, 2018)

Πηγή: The 2020 EU Justice Scoreboard, Ευρωπαϊκή Επιτροπή

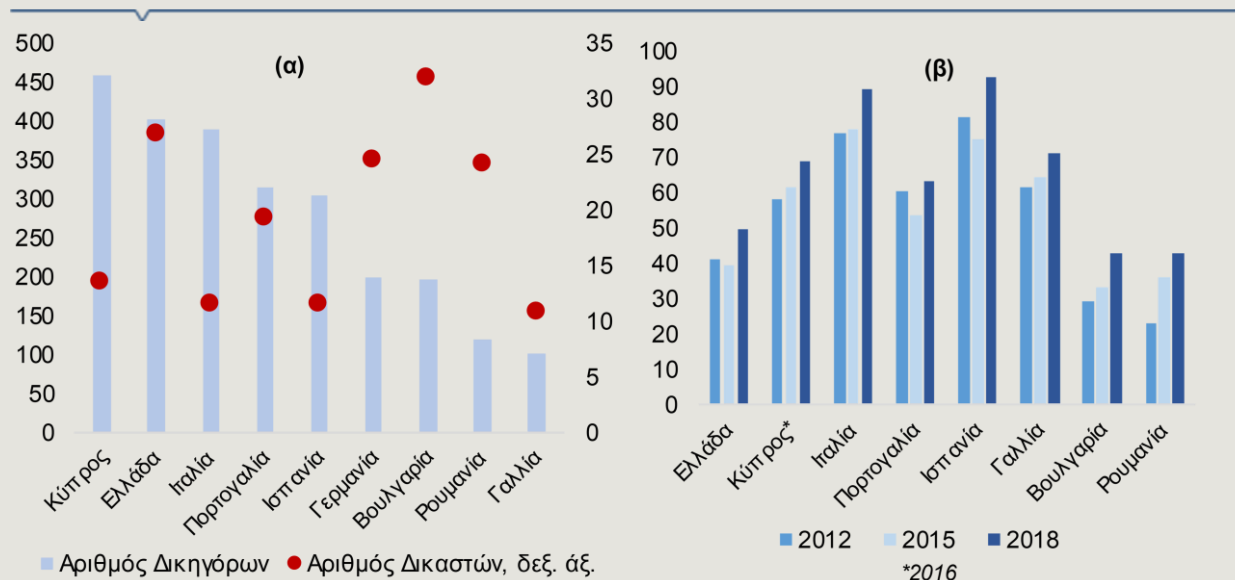
ΓΡΑΦΗΜΑ 3
Αστικές και Εμπορικές Υποθέσεις (σε πρώτο βαθμό), Εκτιμώμενη Μέση Διάρκεια και Ποσοστό Επίλυσης Δικαστικών Υποθέσεων: Ελλάδα, 2010-2018

Πηγή: The 2020 EU Justice Scoreboard, Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Ένα αποτελεσματικό, ευέλικτο και αυτοματοποιημένο δικαστικό σύστημα αποτελεί κεφαλαιώδη πυλώνα για την επίτευξη υψηλών και βιώσιμων ρυθμών μεγέθυνσης μέσω των ακόλουθων αξόνων:

- της προσέλκυσης Άμεσων Ξένων Επενδύσεων (ΑΞΕ) που βρίσκονται σε πολύ χαμηλό επίπεδο στην Ελλάδα και μέσω των οποίων δύναται να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας,
- της διευκόλυνσης εισαγωγής νέων καινοτόμων επιχειρηματικών ιδεών και τεχνολογικών ευρεσιτεχνιών, και της δραστηριοποίησης σε τομείς Έρευνας και Ανάπτυξης, καθώς ένα αποτελεσματικό σύστημα απόδοσης δικαιοσύνης διασφαλίζει την κατοχύρωση των σχετικών δικαιωμάτων.

Οι μεταρρυθμίσεις στη δημόσια διοίκηση και ειδικότερα στο δικαστικό σύστημα αποτελούν αδήριτη ανάγκη, προκειμένου να βελτιωθεί το επενδυτικό κλίμα στη χώρα, προσελκύοντας ΑΞΕ και ενισχύοντας την παραγωγικότητα και την αναπτυξιακή δυναμική της οικονομίας. Η επιτάχυνση των διαδικασιών για τη λήψη των δικαστικών αποφάσεων, καθώς και η μείωση του αριθμού των συσσωρευμένων εκκρεμών υποθέσεων, αποτελούν σημαντικό δείκτη αποδοτικότητας του δικαστικού συστήματος. Στο Γράφημα 3, αποτυπώνονται η εκτιμώμενη μέση διάρκεια (σε αριθμό ημερών), για την επίλυση μιας αστικής ή/και εμπορικής υπόθεσης, σε πρώτο βαθμό και το ποσοστό επίλυσης υποθέσεων στην Ελλάδα, την περίοδο 2010-2018. Η εκτιμώμενη μέση διάρκεια επίλυσης δικαστικών υποθέσεων έχει αυξηθεί τα τελευταία έτη, φθάνοντας τις 559 ημέρες

ΓΡΑΦΗΜΑ 4
Αριθμός Δικηγόρων και Δικαστών (ανά 100 χιλιάδες κατοίκους) και Δαπάνες Κυβέρνησης για Δικαστικό Σύστημα (σε € ανά κάτοικο), 2018

Πηγή: The 2020 EU Justice Scoreboard, Ευρωπαϊκή Επιτροπή

το 2018, ενώ το ποσοστό επίλυσης εκκρεμών υποθέσεων μειώθηκε αντίστοιχα, φθάνοντας στο 86,3% το 2018.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, σχετικά με τις διοικητικές υποθέσεις, οι οποίες αφορούν δικαστικές διαφορές ιδιωτών με το Δημόσιο, έχει σημειωθεί σχετική βελτίωση στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια, τόσο σε όρους μέσης εκτιμώμενης διάρκειας της επίλυσης δικαστικών υποθέσεων (601 μέρες το 2018, από 1520 μέρες το 2012), όσο και στο ποσοστό επίλυσης των εν λόγω υποθέσεων (από 143,2% το 2012, σε 163,5% το 2018) σε σχέση με το 2012.

Το δικαστικό σύστημα, εκτός από έγκαιρες αποφάσεις, είναι απαραίτητο να επιδεικνύει και στοιχεία αποτελεσματικότητας. Ενδεικτικά, στα Γράφηματα 4α και 4β, παρουσιάζονται δύο δείκτες αποτελεσματικότητας του δικαστικού συστήματος, η επάρκεια του ανθρώπινου δυναμικού και οι δημόσιες δαπάνες για το δικαστικό σύστημα, σε σύγκριση με επιλεγμένες χώρες.

Οι επαρκείς ανθρώπινοι πόροι είναι σημαντικοί για την ποιότητα του δικαστικού συστήματος και, όπως παρατηρείται στο Γράφημα 4α, στην Ελλάδα, υπάρχει σχετικά υψηλός αριθμός δικηγόρων ανά 100 χιλιάδες κατοίκους, ενώ και ο αριθμός των δικαστών παραμένει σε υψηλά επίπεδα, συγκριτικά με τις υπόλοιπες χώρες. Επιπλέον, η διαθεσιμότητα των υλικών πόρων αντανakλάται έμμεσα στις δαπάνες της Γενικής Κυβέρνησης για τη λειτουργία των δικαστηρίων, οι οποίες, ωστόσο, στην Ελλάδα, αν και παρουσιάζουν ανοδική τάση, βρίσκονται σε σχετικά χαμηλό επίπεδο, σε σχέση με άλλες χώρες (Γράφημα 4β).

Προτάσεις Πολιτικής για την Ταχύτερη Επίλυση Διαφορών

Ένα αποδοτικότερο δικαστικό σύστημα μπορεί να λειτουργήσει σαν **πολλαπλασιαστής επενδύσεων**, ειδικά σε ένα περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από αυξημένη αβεβαιότητα, λόγω της πανδημικής κρίσης, συμβάλλοντας στην ταχύτερη ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας, τα επόμενα έτη.

Πιο αναλυτικά, οι μεταρρυθμίσεις στο δικαστικό σύστημα είναι κρίσιμο να κινηθούν προς τις εξής κατευθύνσεις:

- Μείωση των καθυστερήσεων στη λήψη αποφάσεων και της συσσώρευσης των εκκρεμών υποθέσεων, μέσω της **ψηφιοποίησης των διαδικασιών και της πρόσβασης των λειτουργιών σε ηλεκτρονικές υπηρεσίες** για την επικοινωνία με το δικαστήριο, την ηλεκτρονική υπογραφή εγγράφων, ή για την υποβολή εγγράφων και αιτημάτων. Προς την κατεύθυνση αυτή, έχει ήδη σημειωθεί πρόοδος σε συνεργασία με το υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, με στόχο την υποχρεωτική ηλεκτρονική κατάθεση όλων των εγγράφων που απαιτούνται για τις διοικητικές υποθέσεις έως την 1^η Ιανουαρίου 2021. Ωστόσο, προϋπόθεση για να καταστεί υποχρεωτική η ηλεκτρονική κατάθεση εγγράφων αποτελεί η απόκτηση και χρήση επικυρωμένων ψηφιακών υπογραφών από δικαστές, προσωπικό διοικητικών δικαστηρίων και δικηγόρους. Επιπρόσθετα, η υιοθέτηση της ηλεκτρονικής επίδοσης δικογράφων από τους δικαστικούς επιμελητές αναμένεται να επιφέρει σημαντική μείωση του κόστους εκτέλεσης των δικαστικών αποφάσεων.
- **Κατάρτιση και συνεχή εκπαίδευση** του προσωπικού των δικαστηρίων, ειδικότερα σε τομείς που σχετίζονται με το Ευρωπαϊκό Δίκαιο και το χρηματοπιστωτικό σύστημα. Η περαιτέρω εξειδίκευση των λειτουργιών του δικαστικού συστήματος αναμένεται να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα του δικαστικού συστήματος, επιταχύνοντας την απονομή της δικαιοσύνης και μειώνοντας τον αριθμό των εκκρεμών υποθέσεων.
- Δημιουργία «**ειδικών**» **τμημάτων στα δικαστήρια** αστικών και διοικητικών υποθέσεων που θα εξετάζουν συγκεκριμένες κατηγορίες υποθέσεων με σημαντικό οικονομικό αποτύπωμα, η σύνθεση των οποίων θα αποτελείται από δικαστές με εξειδικευμένη και σχετική στην εξεταζόμενη υπόθεση επαγγελματική εμπειρία ή ακαδημαϊκό υπόβαθρο.
- Ενεργοποίηση και ενθάρρυνση της **προσφυγής σε εναλλακτικούς μηχανισμούς επίλυσης διαφορών**. Επέκταση της εξωδικαστικής διαμεσολάβησης, προκειμένου να μειωθεί ο όγκος των υποθέσεων για τις οποίες απαιτείται προσφυγή σε δικαστήριο και να επιταχυνθεί η επίλυσή τους. Σημειώνεται ότι, από τον Νοέμβριο 2019, έχει νομοθετηθεί ένα νέο πλαίσιο διαμεσολάβησης, το οποίο καθιστά υποχρεωτικό, για έναν μεγάλο αριθμό υποθέσεων, έναν αρχικό κύκλο ενημερωτικών συνομιλιών (**υποχρεωτική αρχική συνεδρία**), πριν την εκδίκαση των υποθέσεων, με σκοπό την προώθηση εξωδικαστικών συμβιβασμών.

- Η δημοσίευση των δικαστικών αποφάσεων των εμπορικών υποθέσεων αναμένεται να ενισχύσει τη διαφάνεια και την αποδοτικότητα του δικαστικού συστήματος, μέσω ενός συστήματος «ανωνυμοποίησης» και ηλεκτρονικής καταγραφής των αποφάσεων. Τα οφέλη από τη μεταρρύθμιση αυτή αναμένεται να είναι, μεταξύ άλλων, η ευκολότερη πρόσβαση στην πληροφορία για τους λειτουργούς του δικαστικού συστήματος και η βελτίωση του επιπέδου κατάρτισής τους, δημιουργώντας ευνοϊκές συνθήκες για την επίτευξη ενός αποτελεσματικού συστήματος απονομής της δικαιοσύνης.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΓΚΥΡΙΑ

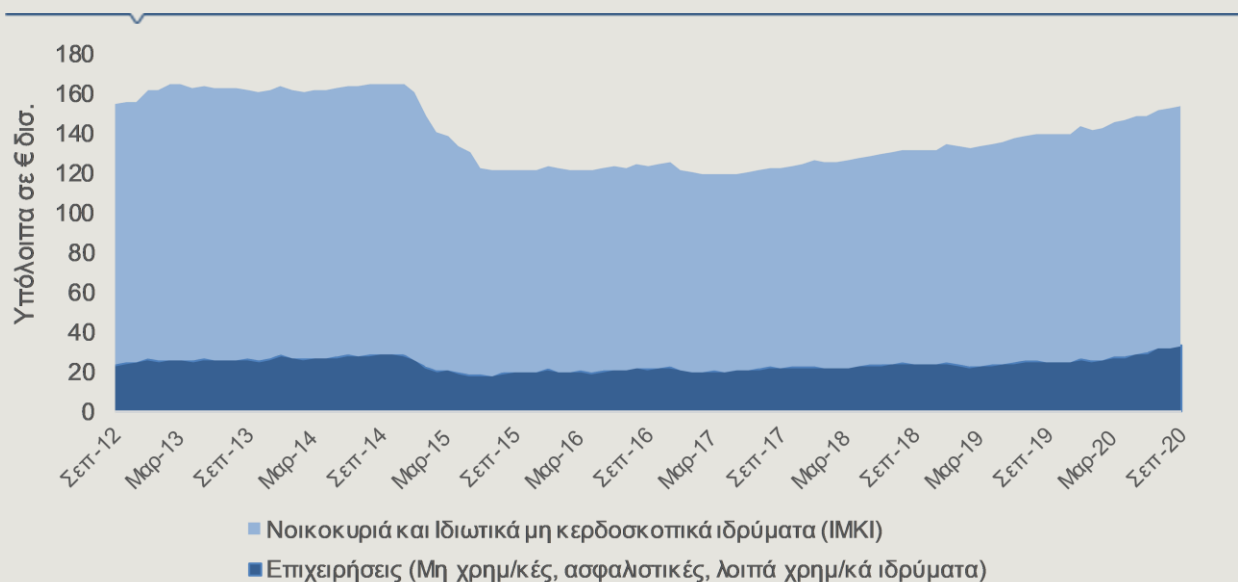
Τραπεζικές Καταθέσεις Ιδιωτικού Τομέα

Τον Σεπτέμβριο, οι καταθέσεις¹ του ιδιωτικού τομέα παρουσίασαν ετήσια αύξηση κατά 10,3%, έναντι 9%, τον προηγούμενο μήνα και διαμορφώθηκαν σε Ευρώ 153,1 δισ. (Πίνακας 1). Η εξέλιξη αυτή οφείλεται, κυρίως, στην αύξηση των καταθέσεων των νοικοκυριών κατά 5,4%, σε Ευρώ 120,2 δισ., καθώς αποτελούν το 79% των καταθέσεων του ιδιωτικού τομέα, ενώ ανοδικά (+33,2%) κινήθηκαν και οι καταθέσεις των επιχειρήσεων, σε σύγκριση με τον Σεπτέμβριο 2019 (Γράφημα 5). Η μηνιαία καθαρή ροή των καταθέσεων του ιδιωτικού τομέα, τον Σεπτέμβριο, ήταν θετική, ύψους Ευρώ 1,2 δισ. περίπου και προήλθε, κυρίως, από την αύξηση των καταθέσεων των επιχειρήσεων κατά Ευρώ 877 εκατ. αλλά και από την αύξηση των καταθέσεων των νοικοκυριών κατά Ευρώ 283 εκατ.

Η άνοδος των καταθέσεων του ιδιωτικού τομέα, την περίοδο Μαρτίου-Σεπτεμβρίου, δηλαδή από την έναρξη της πανδημίας COVID-19, ανήλθε συνολικά σε Ευρώ 11,3 δισ. (σύνολο μηνιαίων καθαρών ροών), γεγονός που οφείλεται, μεταξύ άλλων, στη συγκράτηση των δαπανών τόσο από την πλευρά των νοικοκυριών, όσο και από την πλευρά των επιχειρήσεων, λόγω της αυξημένης αβεβαιότητας που υπάρχει, εξαιτίας της πανδημίας, για την απασχόληση, τα μελλοντικά εισοδήματα και τη ρευστότητα.

Το σύνολο των καταθέσεων της εγχώριας οικονομίας στο τραπεζικό σύστημα, το οποίο περιλαμβάνει εκτός από τις καταθέσεις των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων και τις καταθέσεις της Γενικής Κυβέρνησης, διαμορφώθηκε, τον Σεπτέμβριο, σε Ευρώ 163,8 δισ. Οι καταθέσεις της Γενικής Κυβέρνησης διαμορφώθηκαν σε Ευρώ 10,6 δισ., σημειώνοντας πτώση κατά Ευρώ 153 εκατ., σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα και κατά 25,1%, σε ετήσια βάση.

Εξέλιξη των Καταθέσεων του Ιδιωτικού Τομέα, Σεπτέμβριος 2020

ΓΡΑΦΗΜΑ 5

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Τραπεζική Χρηματοδότηση του Ιδιωτικού Τομέα

Το υπόλοιπο των χορηγήσεων² προς τον ιδιωτικό τομέα διαμορφώθηκε στα Ευρώ 147,6 δισ., τον Σεπτέμβριο, παρουσιάζοντας θετικό ετήσιο ρυθμό μεταβολής (+2,4%). Από το σύνολο των πιστώσεων προς τον ιδιωτικό τομέα, το 50,1% αφορά επιχειρηματικά δάνεια, το 33,5% στεγαστικά δάνεια, το 10,6% καταναλωτικά και λοιπά δάνεια και το 5,8% δάνεια προς ελεύθερους επαγγελματίες, αγρότες και ατομικές επιχειρήσεις.

Ειδικότερα, το υπόλοιπο των χορηγήσεων προς τις επιχειρήσεις διαμορφώθηκε στα Ευρώ 73,9 δισ., τον Σεπτέμβριο (+7,5%, σε ετήσια βάση), εκ των οποίων τα Ευρώ 67,8 δισ. αποτελούν πιστώσεις προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις (+8,3%, σε ετήσια βάση) και τα Ευρώ 6,1 δισ. πιστώσεις προς ασφαλιστικές επιχειρήσεις και λοιπά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (-1%, σε σύγκριση με τον Σεπτέμβριο 2019).

Ως προς την ανάλυση ανά κλάδο δραστηριότητας, σημαντική αύξηση σημειώθηκε στη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων στους κλάδους της βιομηχανίας (+9,5%), του εμπορίου (+9%), της ενέργειας-ύδρευσης (+9,7%), του τουρισμού (+11,7%), της διαχείρισης ακίνητης περιουσίας (+13%) και των αποθηκείσεων και μεταφορών πλην ναυτιλίας (+15,5%), ενώ ηπιότερη άνοδο κατέγραψε η χρηματοδότηση προς τις επιχειρήσεις της ναυτιλίας (+2,8%) και της γεωργίας (+2,2%) (Γράφημα 6). Αντίθετα, μείωση, σε ετήσια βάση, καταγράφηκε στις χορηγήσεις προς τις επιχειρήσεις των κατασκευών (-4,7%).

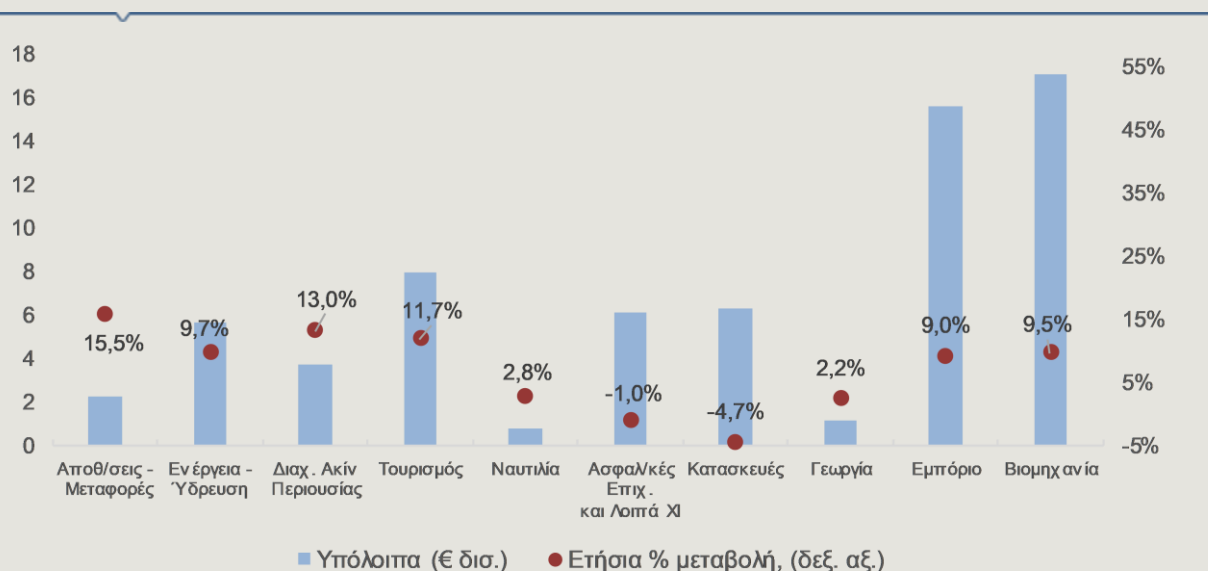
Η αύξηση της χρηματοδότησης προς την πλειονότητα των κλάδων της ελληνικής οικονομίας ήταν απόρροια, μεταξύ άλλων, των μέτρων ενίσχυσης της ρευστότητας των επιχειρήσεων που ελήφθησαν από την Ελληνική Κυβέρνηση, με σκοπό την αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19 (π.χ. κεφάλαια κίνησης στο πλαίσιο του Ταμείου Επιχειρηματικότητας (ΤΕΠΙΧ II), δάνεια μέσω του Ταμείου Εγγυοδοσίας της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας).

Αναφορικά με τα δάνεια προς τα νοικοκυριά, τον Σεπτέμβριο, το υπόλοιπό τους διαμορφώθηκε στα Ευρώ 65,1 δισ., σημειώνοντας ετήσια μείωση κατά 2,5%. Ως προς τις επιμέρους κατηγορίες, τα στεγαστικά δάνεια, τα οποία αποτελούν το 76% του συνόλου των δανείων προς τα νοικοκυριά, μειώθηκαν κατά 2,8%, σε ετήσια βάση, ενώ τα καταναλωτικά δάνεια υποχώρησαν κατά 1,6%.

Τέλος, οι πιστώσεις προς τους ελεύθερους επαγγελματίες, τους αγρότες και τις ατομικές επιχειρήσεις μειώθηκαν κατά 0,2%, τον Σεπτέμβριο, σε ετήσια βάση.

ΓΡΑΦΗΜΑ 6

Διάρθρωση και Ετήσια Μεταβολή (%) της Χρηματοδότησης Επιχειρήσεων ανά Κλάδο Δραστηριότητας, Σεπτέμβριος 2020

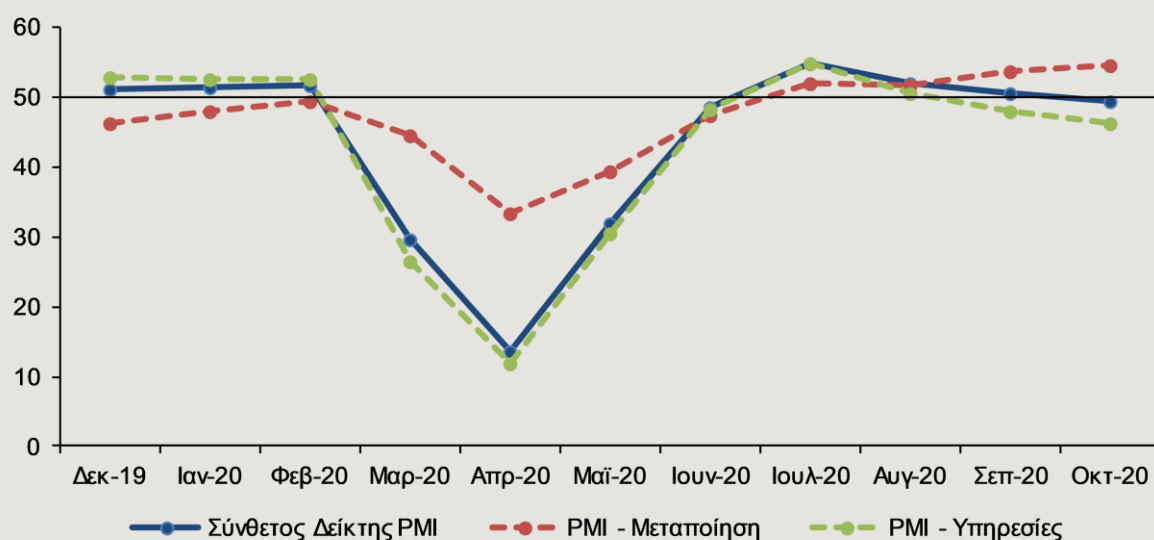
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Το νέο κύμα πανδημίας COVID-19 στην Ευρώπη και το αποτέλεσμα των προεδρικών εκλογών στις ΗΠΑ

Η έξαρση της πανδημίας στη Ζώνη του Ευρώ θέτει σε κίνδυνο την οικονομική ανάκαμψη

Αντιμέτωπες με την έξαρση της πανδημίας βρίσκονται πολλές ευρωπαϊκές οικονομίες, με αποτέλεσμα η εφαρμογή νέων περιοριστικών μέτρων να απειλεί σοβαρά την εύθραυστη οικονομική ανάκαμψη στη Ζώνη του Ευρώ. Παρά τη βελτίωση που κατέγραψε στο διάστημα Απριλίου-Ιουλίου 2020, η οικονομική δραστηριότητα εμφανίζει κατά τους τελευταίους τρεις μήνες αδυναμία να συνεχίσει τη δυναμική της εξέλιξη. Ειδικότερα, η πορεία του σύνθετου δείκτη υπευθύνων προμηθειών (PMI), στη Ζώνη του Ευρώ, στο διάστημα των τελευταίων μηνών, υποδηλώνει ότι η ανάκαμψη της οικονομίας στη συγκεκριμένη περιοχή, ανακόπηκε από τον περασμένο Αύγουστο, καθώς η βελτίωση του κλίματος στον κλάδο της μεταποίησης δεν αντιστάθμισε τις απώλειες που σημειώθηκαν στον κλάδο των υπηρεσιών (Γράφημα 7). Συγκεκριμένα, ο δείκτης υπευθύνων προμηθειών στη μεταποίηση ανήλθε στις 54,4 μονάδες (αρχική μέτρηση), τον Οκτώβριο, από το χαμηλό των 33,4 μονάδων, τον Απρίλιο, καθώς σημαντικό ρόλο στη βελτίωση της οικονομικής δραστηριότητας διαδραμάτισε η ανάκτηση νέων παραγγελιών εκτός της ζώνης του ευρώ. Ωστόσο, ο δείκτης PMI για τις υπηρεσίες, παρά την εντυπωσιακή του ανάκαμψη τον Ιούλιο, στις 54,7 μονάδες, εμφανίζει αδυναμία να κινηθεί σε υψηλότερα επίπεδα, με αποτέλεσμα να έχει απωλέσει από τον Ιούλιο μέχρι και τον Οκτώβριο 8,5 μονάδες. Η υποχώρηση του δείκτη PMI στον τομέα των υπηρεσιών, τον Οκτώβριο, κάτω από τις 50 μονάδες (όριο διαχωρισμού ανάπτυξης και ύφεσης), για δεύτερο κατά σειρά μήνα, είχε ως αποτέλεσμα την αντίστοιχη μείωση του σύνθετου δείκτη PMI κάτω από τις 50 μονάδες, για πέμπτο μήνα από την αρχή του έτους.

Η ενίσχυση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για μια ισχυρή οικονομική ανάκαμψη. Κατά συνέπεια οι τάσεις στην αγορά εργασίας θα διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο προς αυτή την κατεύθυνση. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονιστεί ότι τα μέτρα δημοσιονομικής στήριξης που εφαρμόζονται σε πολλές οικονομίες της Ζώνης του Ευρώ έχουν περιορίσει, μέχρι στιγμής, τις απώλειες θέσεων εργασίας και έχουν συμβάλει στην απορρόφηση ενός μεγάλου τμήματος της οικονομικής διαταραχής που έχει προκαλέσει η υγειονομική κρίση. Ωστόσο, ανησυχία προκαλεί η έξαρση της πανδημίας που έχει αρχίσει να καταγράφεται από τον Σεπτέμβριο, καθώς έχει πτωτική επίδραση στο ρυθμό οικονομικής μεγέθυνσης του τελευταίου τριμήνου του 2020. Τα νέα μέτρα περιορισμού των κοινωνικών δραστηριοτήτων για την αποφυγή περαιτέρω εξάπλωσης του ιού COVID-19 αναμένεται να πλήξουν περισσότερο τον τομέα των υπηρεσιών, καθώς ο κλάδος της μεταποίησης είναι λιγότερο εκτεθειμένος σε περιορισμούς. Ωστόσο,

ΓΡΑΦΗΜΑ 7
Η εξέλιξη του σύνθετου δείκτη PMI και των επιμέρους δεικτών στη μεταποίηση και στις υπηρεσίες

 Πηγή:
Bloomberg

αξίζει να τονιστεί ότι, παρά την αύξηση των κρουσμάτων του ιού COVID-19 σε πολλές χώρες της Ζώνης του Ευρώ, τα νέα περιοριστικά μέτρα που έχουν εξαγγελθεί είναι λιγότερο αυστηρά από αυτά που επιβλήθηκαν την άνοιξη, ενώ οι επιχειρήσεις είναι καλύτερα προετοιμασμένες για να αντιμετωπίσουν τη νέα οικονομική διαταραχή, με αποτέλεσμα να προσδοκάται ότι η οποιαδήποτε υποχώρηση της οικονομικής δραστηριότητας θα είναι ηπιότερη από εκείνη που σημειώθηκε στο πρώτο διάστημα του γενικού περιορισμού της οικονομικής δραστηριότητας (lockdown). Σημειώνεται δε, ότι ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ στη Ζώνη του Ευρώ διαμορφώθηκε σε 3,3%, στο πρώτο τρίμηνο του 2020 και αντίστοιχα, έναντι 14,8%, στο δεύτερο τρίμηνο.

Με γνώμονα τις προβλέψεις για το επόμενο έτος, δεν αποκλείεται η ανάκτηση των απωλειών που σημειώθηκαν στην κορύφωση της υγειονομικής κρίσης να απαιτήσει περισσότερο χρόνο από τον αναμενόμενο. Η οικονομική δραστηριότητα αναμένεται να παραμείνει σε επίπεδα χαμηλότερα συγκριτικά με την περίοδο πριν την εμφάνιση της νόσου COVID-19, ενώ η διάθεση ενός αποτελεσματικού εμβολίου σε ένα μεγάλο αριθμό χωρών αναμένεται να συμβάλει σημαντικά στην οικονομική ανάκαμψη από το επόμενο έτος. Παρότι το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) έχει προβλέψει επιστροφή στα επίπεδα της οικονομικής ανάπτυξης προ της υγειονομικής κρίσης το 2022, ενδεχομένως για ορισμένες ευρωπαϊκές οικονομίες να απαιτηθεί μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Ωστόσο, σημαντικός αρωγός στην προσπάθεια της οικονομικής ανάκαμψης θα είναι η συνέχιση της ακολουθούμενης, μη συμβατικής νομισματικής πολιτικής, καθώς η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, μεταξύ άλλων, θα πρέπει να αντιμετωπίσει το φαινόμενο των αποπληθωριστικών πιέσεων. Σημειώνεται ότι ο πληθωρισμός στη Ζώνη του Ευρώ παραμένει σε αρνητικό έδαφος (Οκτώβριος 2020: -0,3%), επί τρεις συναπτούς μήνες, ενώ απέχει σημαντικά από το στόχο της ΕΚΤ (2%).

Η αμφισβήτηση του εκλογικού αποτελέσματος των προεδρικών εκλογών στις ΗΠΑ μπορεί να διατηρήσει υψηλά τη μεταβλητότητα στις αγορές

Αναμφίβολα, το αποτέλεσμα των προεδρικών εκλογών στις ΗΠΑ θα επηρεάσει σε σημαντικό βαθμό τις οικονομικές εξελίξεις τόσο στο εσωτερικό της χώρας, όσο και στο εξωτερικό. Ωστόσο, ο αντίκτυπος για την οικονομία των ΗΠΑ θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από το κατά πόσον οι Δημοκρατικοί θα κατορθώσουν να διατηρήσουν τον έλεγχο της Βουλής των Αντιπροσώπων και να κερδίσουν την πλειοψηφία της Γερουσίας. Άλλωστε ο έλεγχος και των δύο σωμάτων δίνει τη δυνατότητα μεγαλύτερης ευελιξίας στο νέο πρόεδρο και στην άσκηση της σχεδιαζόμενης οικονομικής πολιτικής χωρίς εμπόδια. Οι μικρές διαφορές μεταξύ των δύο πολιτικών αντιπάλων για το προεδρικό αξίωμα, σύμφωνα με τα μέχρι στιγμής διαθέσιμα αποτελέσματα, αυξάνουν την πιθανότητα για ένα οριακό και ενδεχομένως αμφισβητούμενο αποτέλεσμα. Η ρητορική του προέδρου Trump για την επανεκλογή του στηρίχτηκε στην οικονομική ανάπτυξη, η οποία οδήγησε στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στην άνοδο των χρηματιστηριακών τιμών πριν την εμφάνιση της πανδημίας. Ο πολιτικός του αντίπαλος επικεντρώθηκε στον τρόπο αντιμετώπισης της πανδημίας, ενώ, παράλληλα, έδωσε έμφαση στην αύξηση των δαπανών σε εκπαίδευση, υγειονομική περίθαλψη, υποδομές και καθαρή ενέργεια. Οι χρηματοπιστωτικές αγορές, την επομένη της εκλογικής αναμέτρησης, εμφανίζουν μια σχετική νευρική κατάσταση, καθώς το μέχρι στιγμής αποτέλεσμα των προεδρικών εκλογών δεν αποκλείεται να παραμείνει ασαφές για μεγαλύτερο διάστημα από αυτό που περίμεναν οι συμμετέχοντες στις αγορές. Οι τελευταίοι φάνηκαν να στοιχηματίζουν ότι μια νίκη των Δημοκρατικών θα μπορούσε να θέσει τις βάσεις για ένα μεγάλο πακέτο δημοσιονομικών δαπανών στις αρχές του επόμενου έτους, με σκοπό την ανακούφιση από την πανδημία. Η εξέλιξη αυτή θα μπορούσε να ενισχύσει την οικονομία, τις καταναλωτικές δαπάνες και να υποστηρίξει την ανάπτυξη, ακόμη και στην περίπτωση αύξησης των κρουσμάτων του ιού. Ωστόσο, θα σήμαινε, επίσης, μεγάλα ελλείμματα βραχυπρόθεσμα, τα οποία, ενδεχομένως, να οδηγούσαν σε άνοδο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων.

Στην αγορά συναλλάγματος, το δολάριο καταγράφει απώλειες έναντι των κυριοτέρων νομισμάτων, ενώ νευρική κατάσταση επικρατεί στις ομολογιακές αγορές. Η απόδοση του δεκαετούς κρατικού ομολόγου των ΗΠΑ διαμορφωνόταν στις 5 Νοεμβρίου στο 0,738%, έχοντας υποχωρήσει από το 0,945%. Τα προθεσμιακά συμβόλαια του δείκτη S&P 500, καταγράφουν υψηλή μεταβλητότητα, εν μέσω δηλώσεων του πρόεδρου Trump ότι, δεν αποκλείει την περίπτωση να φέρει το αποτέλεσμα των εκλογών στο Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ. Σημειώνεται ότι περισσότερα από 100 εκατομμύρια ψηφοφόροι έκαναν χρήση του δικαιώματος της επιστολικής ψήφου, ωστόσο η απουσία μιας ενιαίας διαδικασίας στον τρόπο καταμέτρησης των ψήφων προκαλεί καθυστερήσεις στην ανακοίνωση των αποτελεσμάτων από πολιτεία σε πολιτεία.

ΗΠΑ

ΑΕΠ

Σύμφωνα με την πρώτη εκτίμηση του Bureau of Economic Analysis, στο τρίτο τρίμηνο του 2020, ο ετησιοποιημένος ρυθμός μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ ήταν θετικός, της τάξης του 33,1%, έναντι

μείωσης κατά 31,4%, το δεύτερο τρίμηνο και κατά 5,0%, το πρώτο τρίμηνο του έτους (Γράφημα 8). Η αύξηση του ΑΕΠ το τρίτο τρίμηνο, η οποία ήταν ελαφρώς μεγαλύτερη των εκτιμήσεων της αγοράς, συνιστά μια ιστορική άνοδο, τη μεγαλύτερη από την έναρξη καταγραφής των στοιχείων της έρευνας, το 1947. Χαρακτηριστικό της έντασης της μεγέθυνσης της αμερικανικής οικονομίας είναι ότι η αμέσως μεγαλύτερη αύξηση του ΑΕΠ ήταν 16,7%, το πρώτο τρίμηνο του 1950, ήτοι περίπου το ήμισυ της τρέχουσας ανόδου. Η σταδιακή άρση των μέτρων κοινωνικής αποστασιοποίησης, κατά τη διάρκεια του δεύτερου τριμήνου, σε συνδυασμό με τη σημαντική στήριξη της δημοσιονομικής και της νομισματικής πολιτικής οδήγησαν στην αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας, το τρίτο τρίμηνο.

Όσον αφορά στις επιμέρους συνιστώσες του ΑΕΠ, σημειώνονται τα ακόλουθα:

Πρώτον, η ιδιωτική κατανάλωση, η οποία συνιστά περί το 70% του ΑΕΠ και αποτέλεσε το βασικότερο πυλώνα του αναπτυξιακού προτύπου των ΗΠΑ πριν από το ξέσπασμα της πανδημικής κρίσης, αυξήθηκε κατά 40,7%, το τρίτο τρίμηνο του 2020, έναντι μείωσης κατά 33,2% το δεύτερο τρίμηνο του έτους, με αποτέλεσμα η συμβολή της στη μεταβολή του ΑΕΠ να είναι θετική, της τάξης των 25,27 εκατοστιαίων μονάδων, έναντι αρνητικής συνεισφοράς κατά 24,01 εκατοστιαίες μονάδες, στο προηγούμενο τρίμηνο. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη αύξηση που έχει καταγραφεί, εξέλιξη που αποδίδεται τόσο στην ομαλοποίηση της οικονομικής δραστηριότητας, όσο και στην σημαντική αποκλιμάκωση του ποσοστού της ανεργίας, που είχαν ως αποτέλεσμα την πραγματοποίηση καταναλωτικών δαπανών που είχαν ανασταλεί το προηγούμενο τρίμηνο και κατά συνέπεια την αύξηση της ζήτησης. Υπενθυμίζεται ότι το τρίτο τρίμηνο του έτους, το μέσο ποσοστό της ανεργίας υποχώρησε στο 8,8% (εποχικά προσαρμοσμένα στοιχεία), έναντι 13%, το δεύτερο τρίμηνο και 3,8%, το πρώτο τρίμηνο. Επισημαίνεται ότι, κατά την περίοδο Σεπτεμβρίου 2019-Φεβρουαρίου 2020, το ποσοστό της ανεργίας κυμαινόταν στο εύρος 3,5%-3,6%, καταγράφοντας επιδόσεις που αποτελούν χαμηλό 50 ετών.

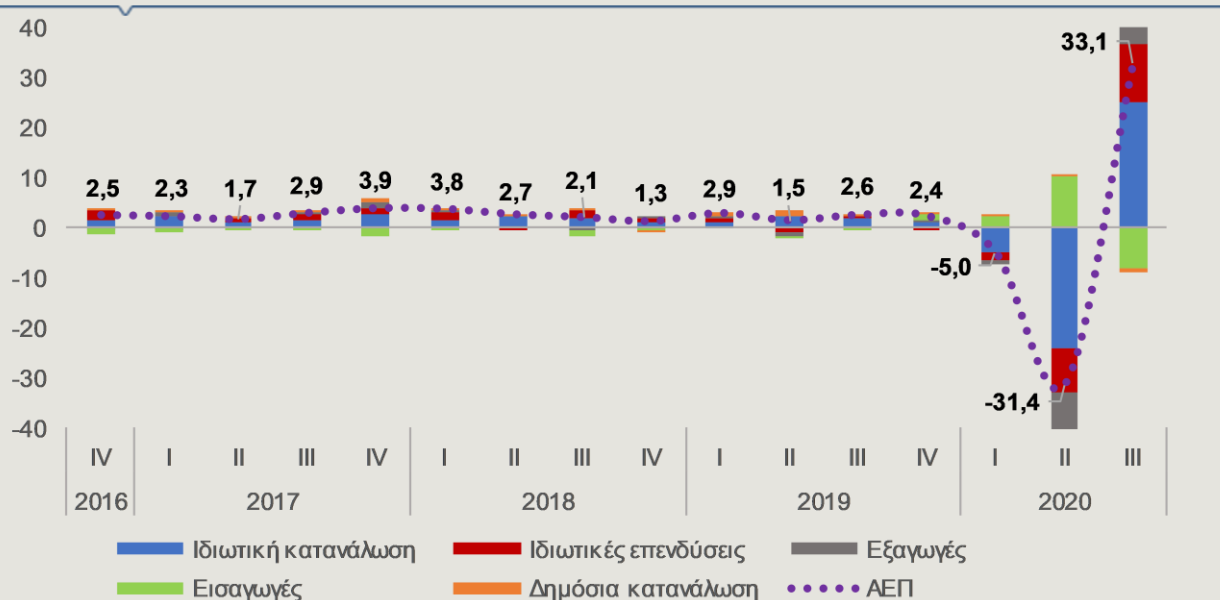
Δεύτερον, η δημόσια κατανάλωση, η οποία μειώθηκε κατά 4,5%, συνέβαλε αρνητικά στη μεταβολή του ΑΕΠ, το τρίτο τρίμηνο του 2020, κατά 0,68 της εκατοστιαίας μονάδας, έναντι θετικής συνεισφοράς κατά 0,77 της εκατοστιαίας μονάδας, στο προηγούμενο τρίμηνο που είχε αυξηθεί κατά 2,5%.

Σημειώνεται ότι στα τέλη Μαρτίου ενεκρίθη δημοσιονομικό πακέτο ύψους 2,2 τρισ. δολαρίων, το μεγαλύτερο στην αμερικανική ιστορία, προκειμένου να στηριχτούν οι επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά, ενώ κατά την τρέχουσα περίοδο βρίσκονται σε εξέλιξη διαβουλεύσεις μεταξύ των Ρεπουμπλικάνων και των Δημοκρατικών για ένα νέο δημοσιονομικό πακέτο στήριξης της αμερικανικής οικονομίας.

Τρίτον, οι καθαρές εξαγωγές συνέβαλαν αρνητικά, κατά 3,09 εκατοστιαίες μονάδες στην οικονομική δραστηριότητα του τρίτου τριμήνου του 2020, έναντι θετικής συμβολής κατά 0,62 της εκατοστιαίας μονάδας, το δεύτερο τρίμηνο του έτους. Ο ρυθμός αύξησης των εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών διαμορφώθηκε σε 91,1% (πρώτο τρίμηνο του 2020: -54,1%), ενώ ο αντίστοιχος ρυθμός αύξησης των εξαγωγών διαμορφώθηκε σε 59,7% (πρώτο τρίμηνο του 2020: -64,4%). Σημειώνεται η εξαιρετικά μεγάλη αύξηση στις εισαγωγές (107,9%) και στις εξαγωγές (104,5%) των αγαθών, ως απόρροια της ενίσχυσης του διεθνούς εμπορίου.

ΓΡΑΦΗΜΑ 8

Συμβολή των Συνιστωσών του ΑΕΠ (ετησιοποιημένη % μεταβολή)

Πηγή:
Bureau of
Economic
Analysis (BEA)

Τέταρτον, θετική ήταν η συμβολή των ιδιωτικών επενδύσεων (11,58 εκατοστιαίες μονάδες), μετά από τρία διαδοχικά τρίμηνα αρνητικής συνεισφοράς, οι οποίες αυξήθηκαν κατά 83%. Στη σημαντική αυτή αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων συνέβαλαν η άνοδος των αποθεμάτων των επιχειρήσεων (6,62 εκατοστιαίες μονάδες), των επενδύσεων εκτός κατοικιών κατά 20,3% (2,88 εκατοστιαίες μονάδες), καθώς και των επενδύσεων σε κατοικίες κατά 59,3% (2,09 εκατοστιαίες μονάδες). Οι επενδύσεις σε κατοικίες αυξήθηκαν, μετά από ένα τρίμηνο έντονης πτώσης, συνεπικουρούμενες από τη συνεχιζόμενη πτώση των επιτοκίων των στεγαστικών δανείων.

Ζώνη του Ευρώ (ΖτΕ)

ΑΕΠ

Με βάση τα εποχικά διορθωμένα στοιχεία, το ΑΕΠ στη Ζώνη του Ευρώ (EA-19), το τρίτο τρίμηνο του 2020, μειώθηκε κατά 4,3%, σε ετήσια βάση, έναντι ετήσιας μείωσης κατά 14,8%, το δεύτερο τρίμηνο, ενώ αυξήθηκε κατά 12,7%, σε τριμηνιαία βάση, έναντι μείωσης κατά 11,8%, το δεύτερο τρίμηνο (Γράφημα 9). Η τριμηνιαία αύξηση του ΑΕΠ είναι η μεγαλύτερη που έχει σημειωθεί από την έναρξη της καταγραφής των στοιχείων (1995). Η ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας, το τρίτο τρίμηνο, σε σύγκριση με το προηγούμενο τρίμηνο, ήταν μεγαλύτερη των εκτιμήσεων της αγοράς, ενώ καταδεικνύει τη θετική επίδραση, στις οικονομίες των κρατών-μελών, της σταδιακής άρσης των περιοριστικών μέτρων από τον Μάιο.

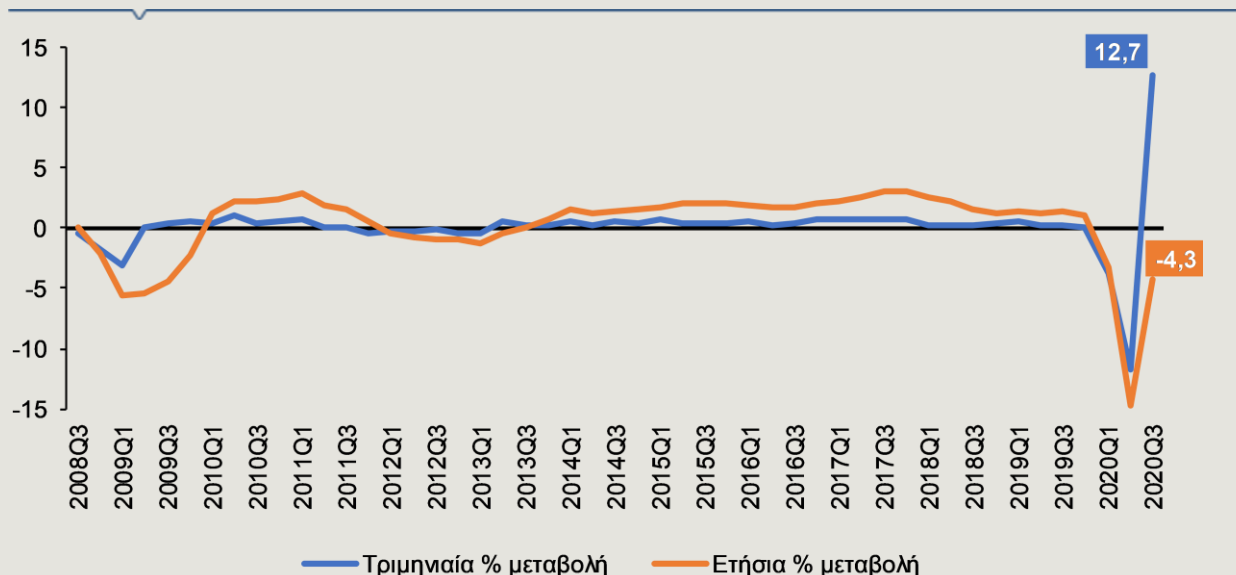
Τα κράτη-μέλη της ΖτΕ, για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για το τρίτο τρίμηνο του 2020, κατέγραψαν όλα αρνητικό ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ, σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2019, αλλά έντονα θετικό ρυθμό μεταβολής, σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο. Οι υψηλότερες επιδόσεις, σε τριμηνιαία βάση, σημειώθηκαν στην Γαλλία (18,2%), στην Ισπανία (16,7%) και στην Ιταλία (16,1%), ενώ στη μεγαλύτερη οικονομία της ΖτΕ, την Γερμανία, καταγράφηκε μονοψήφιος ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ (8,2%). Αντίθετα, στη Λιθουανία καταγράφηκε η μικρότερη αύξηση του ΑΕΠ (3,7%), επισημαίνεται, ωστόσο, ότι στο συγκεκριμένο κράτος είχε σημειωθεί ένας εκ των μικρότερων ρυθμών αρνητικής μεταβολής του ΑΕΠ, κατά το δεύτερο τρίμηνο. Σημειώνεται ότι η επόμενη εκτίμηση για το ΑΕΠ του τρίτου τριμήνου της ΖτΕ θα δημοσιευτεί στις 13 Νοεμβρίου.

Πληθωρισμός

Όσον αφορά στον πληθωρισμό, σύμφωνα με την αρχική μέτρηση της Eurostat, διατηρήθηκε τον Οκτώβριο στο -0,3%, σε ετήσια βάση, καταγράφοντας αρνητικό πρόσημο για τρίτο διαδοχικό μήνα. Από το ξέσπασμα της πανδημικής κρίσης ο πληθωρισμός έχει υποχωρήσει σημαντικά, παραμένοντας σε χαμηλά επίπεδα, ενώ υπολείπεται του στόχου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) για διατήρηση του ετήσιου πληθωρισμού κάτω αλλά πλησίον του 2%, μεσοπρόθεσμα, στη ΖτΕ. Ο δομικός πληθωρισμός (ΔΤΚ εξαιρουμένων των τιμών της ενέργειας, καθώς και των τροφίμων, των ποτών και του καπνού) διατηρήθηκε, τον Οκτώβριο σε οριακά θετικό έδαφος (0,2%). Σημειώνεται ότι τον Ιούλιο ο δομικός πληθωρισμός

ΓΡΑΦΗΜΑ 9

Η εξέλιξη του ΑΕΠ της ΖτΕ σε ετήσια και τριμηνιαία βάση

Πηγή:
Eurostat

προσέγγισε τα επίπεδα στα οποία βρισκόταν τον Φεβρουάριο (1,2%), ήτοι πριν από το ξέσπασμα της πανδημικής κρίσης, ωστόσο, τους τρεις επόμενους μήνες υποχώρησε σημαντικά.

Η διαμόρφωση του πληθωρισμού στο -0,3% αποδίδεται στη σημαντική πτώση, σε ετήσια βάση των τιμών της ενέργειας (-8,4%), ως απόρροια των χαμηλότερων τιμών του πετρελαίου, σε σύγκριση με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα. Οι τιμές των βιομηχανικών αγαθών εκτός ενέργειας κατέγραψαν οριακή μείωση (-0,1%), ενώ αντίθετα θετικό ρυθμό ετήσιας μεταβολής κατέγραψαν οι τιμές της κατηγορίας τρόφιμα-ποτά-καπνός (+2%), καθώς και οι τιμές των υπηρεσιών (+0,4%).

Οι υψηλότερες μετρήσεις του πληθωρισμού καταγράφηκαν στην Σλοβακία (+1,7%) και στην Ολλανδία (+1,1%), ενώ οι χαμηλότερες στην Ελλάδα (-2%) και στην Ιρλανδία (-1,8%). Όσον αφορά στις μεγαλύτερες οικονομίες της ΖΤΕ, ο πληθωρισμός στην Γερμανία υποχώρησε οριακά στο -0,5% (-0,4%, τον Σεπτέμβριο), ενώ στην Γαλλία διατηρήθηκε και τον Οκτώβριο στο μηδέν. Σημειώνεται ότι στα μισά κράτη-μέλη σημειώθηκε υποχώρηση του πληθωρισμού τον Οκτώβριο, έναντι του Σεπτεμβρίου, αλλά σε έντεκα κράτη καταγράφηκε αρνητικός πληθωρισμός.

ΑΓΟΡΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ & ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

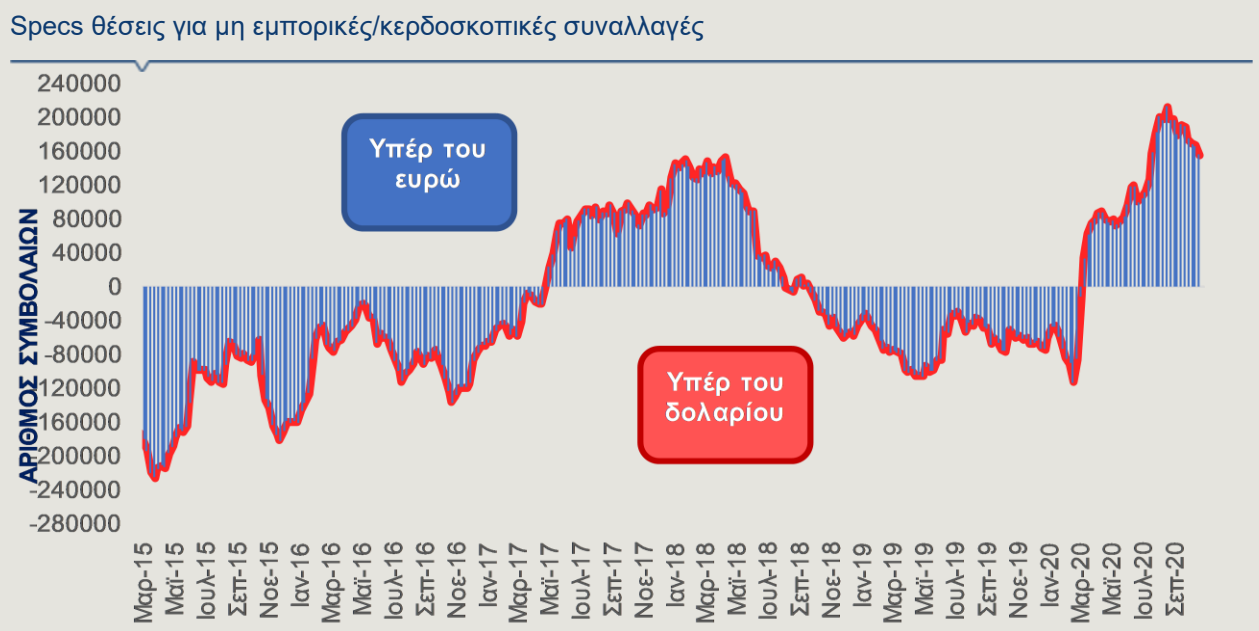
Ισοτιμίες

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Χρηματιστηρίου του Σικάγου, οι συνολικές καθαρές τοποθετήσεις (αγορές μείον πωλήσεις) στην ισοτιμία του ευρώ με το δολάριο διατηρήθηκαν θετικές, την εβδομάδα που έληξε στις 27 Οκτωβρίου. Οι θετικές θέσεις (υπέρ του ευρώ, "long") μειώθηκαν κατά 10.388 συμβόλαια, με αποτέλεσμα οι συνολικές καθαρές θέσεις να διαμορφωθούν στα 155.555 συμβόλαια, από 165.943 συμβόλαια, την προηγούμενη εβδομάδα (Γράφημα 10). Σημειώνεται ότι πρόκειται για την πέμπτη εβδομαδιαία μείωση που καταγράφεται από τις 15 Σεπτεμβρίου.

Ευρώ (EUR/USD) ► Η ισοτιμία του ευρώ με το δολάριο, στις 5 Νοεμβρίου, στην Ευρώπη, διαμορφωνόταν περί τα 1,1637 EUR/USD, με αποτέλεσμα το ευρώ να σημειώνει, από την αρχή του έτους, κέρδη έναντι του δολαρίου (+3,9%), ενώ διαπραγματευόταν υψηλότερα κατά 13,5% από το χαμηλό που είχε καταγράψει στις 3 Ιανουαρίου 2017 (USD 1,0342).

Το δολάριο καταγράφει απώλειες στον απόηχο των προεδρικών εκλογών στις ΗΠΑ, καθώς τα μέχρι στιγμής διαθέσιμα αποτελέσματα δείχνουν ως νικητή της εκλογικής αναμέτρησης τον υποψήφιο των Δημοκρατικών. Οι συμμετέχοντες στις αγορές εκτιμούν ότι στην περίπτωση επικράτησης των Δημοκρατικών θα ωφεληθούν τα νομίσματα των χωρών που ήρθαν σε εμπορική αντιπαράθεση με τις ΗΠΑ, ενώ στην περίπτωση επικράτησης των Ρεπουμπλικάνων αναμένουν ενίσχυση του δολαρίου σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα.

ΓΡΑΦΗΜΑ 10

Πηγή:
CFTC, IMM

Ελβετικό Φράγκο (CHF) ► Το ευρώ εμφανίζει απώλειες, σε ημερήσια βάση, έναντι του φράγκου, κινούμενο στην περιοχή των 1,06722 φράγκων (05.11.2020). Το ευρώ σημειώνει, από την αρχή του έτους, απώλειες έναντι του φράγκου, της τάξης του 1,7%.

Βάσει των δημοσιευθέντων νομισματικών στοιχείων της Κεντρικής Τράπεζας της Ελβετίας (SNB), την προηγούμενη εβδομάδα, πιθανολογείται ότι δεν υπήρξε παρέμβαση της στην αγορά συναλλάγματος για αποτροπή ενίσχυσης του φράγκου. Το ποσό των μετρητών που οι εμπορικές τράπεζες της Ελβετίας είχαν καταθέσει στην SNB αυξήθηκε στα 707,6 δισ. φράγκα, για την εβδομάδα που έληξε στις 30 Οκτωβρίου, από 706,9 δισ. φράγκα, για την εβδομάδα μέχρι και τις 23 Οκτωβρίου. Η αβεβαιότητα που προκαλεί η έξαρση της πανδημίας COVID-19 διατηρεί σταθερή τη ζήτηση για το ελβετικό φράγκο, με την SNB να προσπαθεί μέσω παρεμβάσεων να αποτρέψει την ανατίμησή του, καθώς μια τέτοια εξέλιξη, πλην των πληθωριστικών πιέσεων που μπορεί να προκαλέσει, πλήττει σοβαρά τις ελβετικές εξαγωγές. Οι αξιωματούχοι της SNB, στον απόηχο της τελευταίας συνεδρίασης, στις 24 Σεπτεμβρίου, δήλωσαν ότι η SNB παραμένει έτοιμη να προβεί σε ακόμα πιο δυναμικές παρεμβάσεις στην αγορά συναλλάγματος, εφόσον αυτό κριθεί απαραίτητο. Οι συμμετέχοντες στην αγορά προβλέπουν ότι η SNB θα συνεχίσει τις παρεμβάσεις της, ανά τακτά χρονικά διαστήματα, προκειμένου να επιφέρει εξασθένηση του φράγκου, ενώ, όσον αφορά στα επιτόκια, δεν αναμένουν μεταβολή. Εξάλλου, ο επικεφαλής της SNB, σε δηλώσεις του, επισήμανε την αναγκαιότητα διατήρησης της πολιτικής αρνητικών επιτοκίων που έχει υιοθετήσει η Κεντρική Τράπεζα της Ελβετίας, δίχως να μπορεί, επί του παρόντος, να προσδιοριστεί χρονικά το πότε θα αυξηθούν.

Στερλίνα (GBP) ► Η στερλίνα, στις 5 Νοεμβρίου, εμφάνιζε αρνητική εικόνα, σε ημερήσια βάση, καταγράφοντας απώλειες τόσο έναντι του δολαρίου ΗΠΑ (1,2939 USD/GBP), όσο και έναντι του ευρώ (0,8998 GBP/EUR). Σημειώνεται ότι, από την αρχή του έτους, η στερλίνα καταγράφει απώλειες κατά 6,4% έναντι του ευρώ και κατά 2,4% έναντι του δολαρίου.

Η στερλίνα παρακολουθεί στενά τη συμπεριφορά του αμερικανικού δολαρίου, με το αποτέλεσμα των προεδρικών εκλογών των ΗΠΑ να διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στη βραχυπρόθεσμη συμπεριφορά της. Επιπρόσθετα, η πορεία της στερλίνας θα συνεχίσει να επηρεάζεται από την πορεία των διαπραγματεύσεων, που συνεχίζονται την τρέχουσα εβδομάδα, για την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αρνητικά επηρεάζει το βρετανικό νόμισμα η ολοκληρωτική διακοπή της παραγωγικής διαδικασίας που επιβλήθηκε (lockdown).

Σωρευτικά, η στερλίνα, από την ημέρα διεξαγωγής του δημοψηφίσματος, στις 23 Ιουνίου 2016 (αποχώρηση/παραμονή από την Ε.Ε.), έχει διολισθήσει κατά 12,6% έναντι του δολαρίου και κατά 17,4% έναντι του ευρώ. Σε επίπεδο ανάληψης επενδυτικού κινδύνου, το ασφάλιστρο κινδύνου (CDS-Credit Default Swaps), πενταετούς διάρκειας, στις 5 Νοεμβρίου, διαμορφωνόταν σε 22,8 μ.β., από 22,6 μ.β., στις 28 Οκτωβρίου.

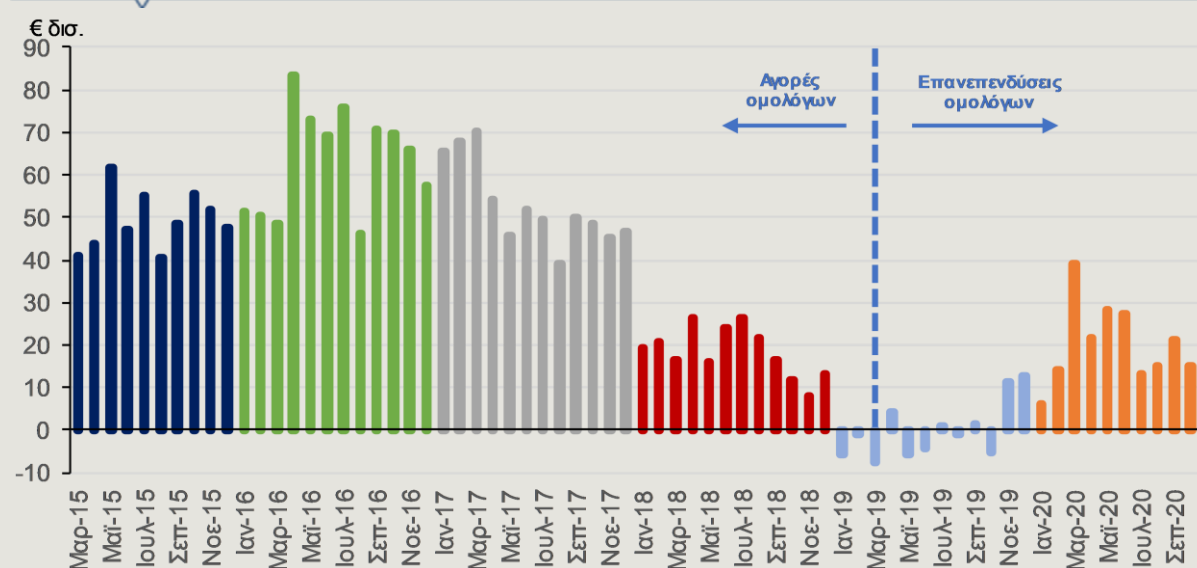
Αγορές ομολόγων – Χαρτοφυλάκιο κρατικών ομολόγων Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ)

Η αξία του χαρτοφυλακίου κρατικών ομολόγων της ΕΚΤ (Γράφημα 11) που έχει προέλθει από την εφαρμογή του προγράμματος ποσοτικής χαλάρωσης (QE), για την εβδομάδα μέχρι τις 30 Οκτωβρίου, διαμορφώθηκε στα Ευρώ 2,309 τρισ. Η ΕΚΤ προέβη σε πωλήσεις καλυμμένων ομολόγων, αξίας Ευρώ 1,5 δισ., σε αγορές Asset-Backed Securities, αξίας Ευρώ 228 εκατ. και σε αγορές εταιρικών και ασφαλιστικών ομολογιακών τίτλων, αξίας Ευρώ 1,8 δισ. Επιπρόσθετα, η ΕΚΤ, την περασμένη εβδομάδα, πραγματοποίησε καθαρές αγορές, αξίας Ευρώ 10,8 δισ., στο πλαίσιο του νέου Έκτακτου Προγράμματος Αγοράς Στοιχείων Ενεργητικού, λόγω της πανδημίας (Pandemic Emergency Purchase Programme-PEPP), με τη συνολική αξία του εν λόγω χαρτοφυλακίου να διαμορφώνεται περί τα Ευρώ 627,6 δισ.

Στην ελληνική αγορά ομολόγων, το εύρος της απόδοσης του δεκαετούς κρατικού ομολόγου, λήξης 18 Ιουνίου 2030, με κουπόνι 1,5%, διαμορφωνόταν, τις πρωινές ώρες της 4^{ης} Νοεμβρίου, μεταξύ 0,87% και 0,89%. Η διαφορά απόδοσης μεταξύ του δεκαετούς ομολόγου της Ελλάδας και του δεκαετούς ομολόγου της Γερμανίας (spread) υποχώρησε στις 153 μονάδες βάσης. Παράλληλα, η απόδοση του δεκαετούς ομολόγου της Γερμανίας, ως σημείο αναφοράς του κόστους δανεισμού της Ζώνης του Ευρώ, διαμορφώθηκε στο -0,65% (Γράφημα 12).

ΓΡΑΦΗΜΑ 11

Εξέλιξη αγοραπωλησιών κρατικών ομολόγων ανά μήνα από την ΕΚΤ

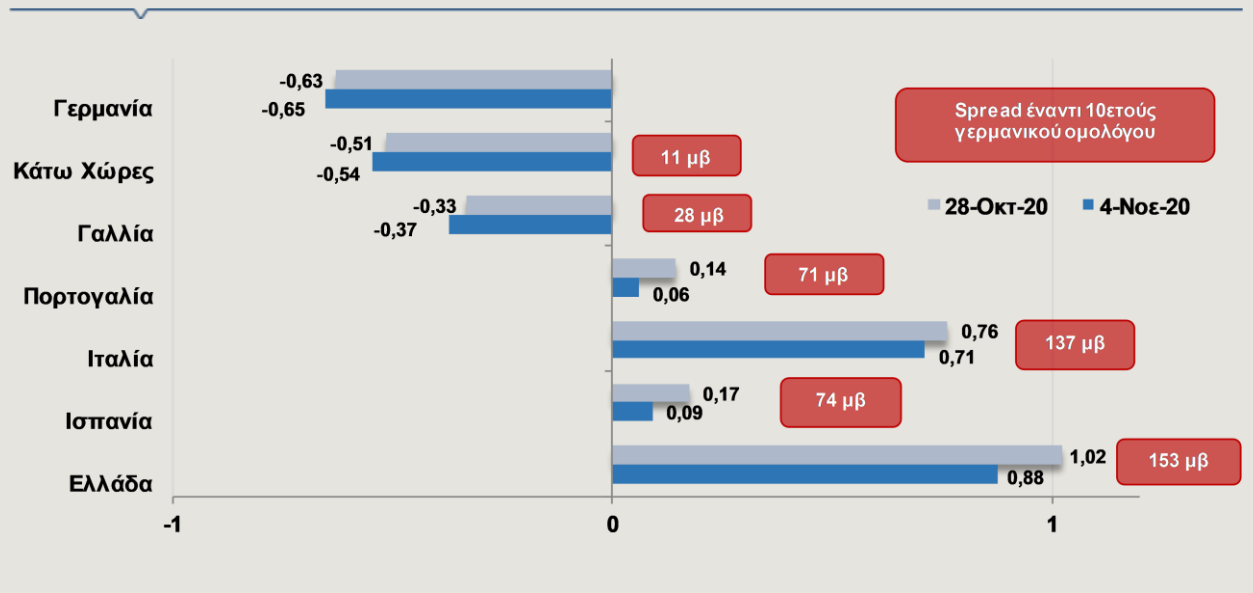
Πηγή:
Ευρωπαϊκή
Κεντρική
Τράπεζα, Alpha
Bank

Οι ομολογιακές αγορές στην Ευρώπη ακολουθούν τις αποτιμήσεις των αντίστοιχων εκδόσεων στις ΗΠΑ, οι οποίες κινούνται στο ρυθμό του εκλογικού αποτελέσματος των προεδρικών εκλογών.

Το δεκαετές ομόλογο της Πορτογαλίας, στις 4 Νοεμβρίου, κατέγραψε απόδοση 0,06%, της Ισπανίας 0,09% και της Ιταλίας 0,71%. Η διαφορά απόδοσης του δεκαετούς πορτογαλικού ομολόγου σε σχέση με την αντίστοιχη του γερμανικού υποχώρησε στις 71 μ.β., ενώ του δεκαετούς ιταλικού ομολόγου υποχώρησε στις 137 μ.β. Τέλος, η απόδοση του δεκαετούς ομολόγου των ΗΠΑ διαμορφωνόταν στο 0,79%, στις 4 Νοεμβρίου.

ΓΡΑΦΗΜΑ 12

Αποδόσεις 10ετών ομολόγων (%) και spreads έναντι 10ετούς γερμανικού ομολόγου

Πηγή:
Bloomberg,
Alpha Bank

Η Ελληνική Οικονομία σε Αριθμούς

Ετήσια στοιχεία	2015	2016	2017	2018	2019	Ετήσιες Μεταβολές
ΑΕΠ (% ετήσια μεταβολή, σταθερές τιμές 2010)	-0,4	-0,2	1,5	1,9	1,9	
Ιδιωτική Κατανάλωση	-0,2	0,0	0,9	1,1	0,8	
Δημόσια Κατανάλωση	1,6	-0,7	-0,4	-2,5	2,1	
Ακαθάριστες Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου	0,7	4,7	9,1	-12,2	4,7	
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	3,1	-1,8	6,8	8,7	4,8	
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	0,4	0,3	7,1	4,2	2,5	
Γεν. Δκτ Τιμών Καταναλωτή (% ετ. μεταβ., μ.ο. έτους)	-1,7	-0,8	1,1	0,6	0,3	
Ανεργία (% , μέσο έτους)	24,9	23,5	21,5	19,3	17,3	
Πρωτογενές Ισοζύγιο της Γεν. Κυβέρνησης (% ΑΕΠ) *	0,6	3,5	3,9	4,4	4,3	
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	175,9	178,5	176,2	181,2	176,6	
Ισοζύγιο Τρεχ. Συναλλαγών (% ΑΕΠ)	-0,8	-1,7	-1,9	-2,8	-1,4	

Δείκτες Οικονομικής Συγκυρίας	2019	2020				Τριμηνιαία στοιχεία (% ετήσιες μεταβολές)
		Q4	Q1	Q2	Τελευταία διαθέσιμη περίοδος	
Οικονομική Δραστηριότητα (% ετήσια μεταβολή)						
Όγκος Λιαν. Εμπορίου (εκτός καυσίμων-λιπ/κών)	0,6	2,9	3,8	-7,4	-1,5 (Ιαν.-Αύγ.)	
Νέες εγγραφές Επιβατηγών Αυτοκινήτων	13,2	12,2	-12,4	-54,2	-28,9 (Ιαν.-Σεπ.)	
Ιδιωτική Οικοδομική Δραστ/τα (όγκος σε χιλ. m³)	9,8	10,2	55,7	0,3	20,6 (Ιαν.-Ιούλ.)	
Βιομηχανική Παραγωγή: Μεταποίηση	0,9	-1,4	1,5	-7,1	-2,5 (Ιαν.-Αύγ.)	
Δείκτες Προσδοκιών						
Δείκτης Υπευθ. Προμηθειών στη μεταποίηση PMI	54,2	53,8	51,0	40,0	48,7 (Οκτ.)	
Δείκτης Οικονομικού Κλίματος	105,4	108,8	110,7	91,8	92,3 (Οκτ.)	
Δείκτης Επιχ/κών Προσδοκιών στη Βιομηχανία	103,6	104,1	108,6	87,6	95,4 (Οκτ.)	
Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών	-19,8	-7,1	-10,4	-31,1	-45,5 (Οκτ.)	
Πιστωτική Επέκταση, (% ετήσια μεταβολή, τέλος περιόδου)						
Ιδιωτικός Τομέας	-0,6	-0,6	0,1	0,4	2,4 (Σεπ.)	
Επιχειρήσεις (μη χρηματοπιστωτικές)	1,7	1,7	3,4	3,8	8,3 (Σεπ.)	
- Βιομηχανία	0,4	0,4	4,5	6,5	9,5 (Σεπ.)	
- Κατασκευές	-4,4	-4,4	-3,7	-4,0	-4,7 (Σεπ.)	
- Τουρισμός	3,8	3,8	3,7	1,9	11,7 (Σεπ.)	
Νοικοκυριά	-2,9	-2,9	-2,9	-2,7	-2,5 (Σεπ.)	
- Καταναλωτικά Δάνεια	-1,6	-1,6	-1,7	-1,7	-1,6 (Σεπ.)	
- Στεγαστικά Δάνεια	-3,4	-3,4	-3,4	-3,0	-2,8 (Σεπ.)	
Τιμές και Αγορά Εργασίας						
Δκτ Τιμών Καταναλωτή (% ετ. μετ., μ.ο. περιόδου)	0,3	0,1	0,4	-1,4	-2,0 (Σεπ.)	
Δκτ Τιμών Διαμερισμάτων, (% ετήσια μεταβολή)	7,2	7,5	6,6	4,1	4,1 (Β' τρίμ.)	
Ανεργία (% , μ.ο. Περιόδου, εποχ. διορθ.)	17,3	16,6	15,4	17,0	16,8 (Αύγ.)	
ΑΕΠ (% ετήσια μεταβολή, σταθερές τιμές 2010)	1,9	0,8	-0,5	-15,2	-15,2 (Β' τρίμ.)	
Ιδιωτική Κατανάλωση	0,8	1,2	-0,7	-11,6	-11,6 (Β' τρίμ.)	
Δημόσια Κατανάλωση	2,1	-1,4	1,4	-3,2	-3,2 (Β' τρίμ.)	
Επενδύσεις	4,7	14,0	-6,4	-10,3	-10,3 (Β' τρίμ.)	
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	4,8	0,7	2,4	-32,1	-32,1 (Β' τρίμ.)	
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	2,5	-0,3	-1,1	-17,2	-17,2 (Β' τρίμ.)	

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, ΕΛΣΤΑΤ, IOBE, IHS Markit

* Χωρίς την επίπτωση της υποστήριξης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων

¹ Διευκρινίσεις της Τράπεζας της Ελλάδος σχετικά με τις καταθέσεις της εγχώριας οικονομίας στα εγχώρια τραπεζικά ιδρύματα:

- Δεν περιλαμβάνεται η Τράπεζα της Ελλάδος. Επίσης, από τον Δεκέμβριο 2016, δεν περιλαμβάνονται τα στοιχεία του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, λόγω αναταξινόμησής του από το χρηματοπιστωτικό τομέα στον τομέα της Γενικής Κυβέρνησης.
- Οι καθαρές ροές και οι ρυθμοί μεταβολής υπολογίζονται αφού ληφθούν υπόψη οι αναταξινομήσεις και οι συναλλαγματικές διαφορές.
- Από τον Μάρτιο 2019, οι καταθέσεις και τα ρέπος των ναυτιλιακών εταιρειών με καταστατική έδρα στο εξωτερικό δεν περιλαμβάνονται πλέον στις καταθέσεις της εγχώριας οικονομίας.

² Διευκρινίσεις της Τράπεζας της Ελλάδος σχετικά με τη χρηματοδότηση της εγχώριας οικονομίας:

- Στα υπόλοιπα περιλαμβάνονται τα δάνεια, οι τοποθετήσεις σε εταιρικά ομόλογα και τα πιλοποιημένα δάνεια, στα οποία τα πιστωτικά ιδρύματα λειτουργούν ως διαχειριστές.
- Περιλαμβάνεται η χρηματοδότηση από την Τράπεζα της Ελλάδος. Από τον Δεκέμβριο 2016, δεν περιλαμβάνονται τα στοιχεία του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, λόγω αναταξινόμησής του από το χρηματοπιστωτικό τομέα στον τομέα της Γενικής Κυβέρνησης.
- Από τον Μάρτιο 2019, τα δάνεια προς τις ναυτιλιακές εταιρείες με καταστατική έδρα στο εξωτερικό δεν περιλαμβάνονται πλέον στη χρηματοδότηση της εγχώριας οικονομίας.
- Οι καθαρές ροές και οι ρυθμοί μεταβολής υπολογίζονται αφού ληφθούν υπόψη οι αναταξινομήσεις και μεταβιβάσεις δανείων/εταιρικών ομολόγων, οι διαγραφές, καθώς και οι συναλλαγματικές διαφορές.

Το παρόν δελτίο εκδίδεται από την Alpha Bank και έχει αποκλειστικά ενημερωτικό χαρακτήρα. Οι πληροφορίες που περιέχει προέρχονται από πηγές που θεωρούνται αξιόπιστες αλλά δεν έχουν επαληθευτεί από την Alpha Bank και αποτελούν έκφραση γνώμης βασισμένη σε διαθέσιμα δεδομένα μιας συγκεκριμένης ημερομηνίας. Το παρόν δεν αποτελεί συμβουλή ή σύσταση ούτε προτροπή για την διενέργεια οποιασδήποτε συναλλαγής και ως εκ τούτου δεν έχουν ληφθεί υπόψη παράγοντες όπως, η γνώση, η εμπειρία, η χρηματοοικονομική κατάσταση και οι επενδυτικοί στόχοι ενός εκάστου των δυνητικών ή/και υφιστάμενων πελατών και δεν έχουν ελεγχθεί για πιθανή φορολόγηση του εκδότη στην πηγή ούτε και για άλλη, περαιτέρω, φορολογική συνέπεια εκ της συμμετοχής σ' αυτά. Επίσης δεν συνιστά έρευνα στον τομέα των επενδύσεων κατά την έννοια της ισχύουσας νομοθεσίας και ως εκ τούτου δεν έχει συνταχθεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις του νόμου για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας της έρευνας στον τομέα των επενδύσεων. Η Alpha Bank δεν υποχρεούται να επικαιροποιεί ή να αναθεωρεί το δελτίο αυτό ούτε να προβαίνει σε ανακοινώσεις ή ειδοποιήσεις σε περίπτωση που οποιοδήποτε στοιχείο, γνώμη, πρόβλεψη ή εκτίμηση που περιέχεται σε αυτό μεταβληθεί ή διαπιστωθεί εκ των υστέρων ως ανακριβής. Τυχόν δε προβλέψεις επί του παρόντος δελτίου για την πορεία των αναφερόμενων σε αυτό οικονομικών μεγεθών αποτελούν εκτιμήσεις της Alpha Bank βασισμένες στα δεδομένα που περιλαμβάνονται στο δελτίο. Η Alpha Bank και οι θυγατρικές της, καθώς επίσης τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τα στελέχη και οι υπάλληλοι αυτών δεν παρέχουν καμία διαβεβαίωση ούτε εγγυώνται την ακρίβεια, την πληρότητα και την ορθότητα των πληροφοριών που περιέχονται και των απόψεων που διατυπώνονται στο παρόν ή την καταλληλότητά τους για συγκεκριμένη χρήση και δεν φέρουν καμία ευθύνη για οποιονδήποτε άμεση ή έμμεση ζημία θα μπορούσε τυχόν να προκύψει σε σχέση με οποιονδήποτε χρήση του παρόντος και των πληροφοριών που περιέχει εν όλω ή εν μέρει. Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή αναδημοσίευση αυτού του δελτίου ή τμήματος του πρέπει υποχρεωτικά να αναφέρει την Alpha Bank ως πηγή προελεύσεώς του